

‘Instructien, rechten en costumen’

Twee convoluten met kopieën en originele stukken afkomstig van de Zeeuwse Rekenkamer, periode 1292-1633. Verzameld en bijeengebracht door Pieter Coorne (?-1636), eerste secretaris van de Rekenkamer Zeeland.

De Rekenkamer van Zeeland werd in 1596 opgericht en controleerde de financiële verantwoording van het Zeeuwse gewest, de admiraliteit en haar functionarissen. De kamer bestond uit zeven rekenmeesters, te weten de Eerste Edele van Zeeland en afgevaardigden van de zes grote Zeeuwse steden: Middelburg, Vlissingen, Veere, Goes, Zierikzee en Tholen. Daarnaast was een beëdigde secretaris aangesteld, die naast het bijwonen en notuleren van alle vergaderingen, belast was met het ordenen en inventariseren van alle ingekomen stukken en het vervaardigen van kopieën voor de leden van de Rekenkamer. Voor zijn werkzaamheden ontving hij 150 Vlaamse pond per jaar.¹

Convoluten ‘Instructien, rechten en costumen’, 1292-1633

¹ Nationaal Archief, Aanwinsten 1596, Inventaris van de Rekenkamer Zeeland, 1596. Eén Vlaamse pond was zes gulden.

De genoemde convoluten behoorden hoogstwaarschijnlijk tot het particuliere archief van Coorne en zijn later overgedragen aan zijn opvolger: Johan de Dorper Coorne. Een groot deel van de manuscripten draagt opschriften van de twee hiervoor genoemde personen en een deel is door hen zelf geschreven. Bovendien bevat de tweede bundel het originele lofdicht op Pieter Coorne, geschreven door David Somer (II, nr. 45).² Naast rekenmeester werd Johan de Dorper Coorne op 10 maart 1632 benoemd tot raadsheer in de Raad van Vlaanderen te Middelburg, een functie die hij tot 1665 zou bekleden. Als vendumeester heeft hij enorme bedragen aan buitgeld van opgebrachte schepen vergaard.³ De meeste stukken zijn door klerken van de Rekenkamer geschreven, zoals Tobias Coorne en tweede klerk Anthonie Baptista.⁴

Beide documentenverzamelingen zijn gebonden in een perkamenten band uit de tijd met opschrift op de rug. De leren sluitlinten zijn deels aanwezig. Volgens de indices bevatten de oorspronkelijke convoluten 121 stukken, waarvan er later enkele zijn verwijderd. In totaal zijn 114 handgeschreven stukken en één gedrukt document samengevoegd.

Uit watermerkanalyse blijkt dat het papier in bundel I vervaardigd is tussen 1575 en 1630. Een uitzondering vormt het document I, nr. 8, met een watermerkdatering: 1640-1650. Hoewel enkele documenten uit bundel II watermerken bezitten uit de laat zestiende eeuw, is het merendeel van het papier vervaardigd in de eerste kwart van de zeventiende eeuw. Ook hier enkele stukken (I, index en I, nr. 38) met watermerken tussen 1640-1650.⁵ Naar het zich laat aanzien zijn de convoluten aan het eind van de Opstand in de huidige banden gebonden.

² Met dank aan drs. Ivo van Loo voor zijn documentbeoordeling en handschriftanalyse.

³ Database Instituut voor Nederlandse Geschiedenis; I.J. van Loo, *“Als mieren op de Spaenschen cust”*: De Zeeuwse kaapvaart tijdens de Tachtigjarige Oorlog 1572-1648. (Niet uitgegeven doctoraalscriptie Universiteit Leiden 1995), 51.

⁴ *Register op de Thien Copulatiën en Advysboeken berustende ter Rekenkamer Zeelandt*, 44. (18de-eeuws manuscript, particuliere collectie).

⁵ Met dank aan dr. Frans Laurentius voor de watermerkanalyse.

Beschrijving van de documenten

Deel I: Schrift op rug: 'Instructien, rechten, costumen & a ab anno 1292 tot 1580', genummerd 1, 9.

Index in manuscript. Folio, 12 pag. (5 blanco). (Watermerkdatering; laat 16de - vroeg 17de eeuw).

* Schrift in de hand van Johan de Dorper Coorne.

1) 1292. '**Den Lantchartere**', Landcharter van Brabant door Jan, de hertog van Lothryck, Brabant en Limburg aan de Schoutambacht van Antwerpen.
= Kopie naar het origineel in manuscript met aantekeningen in een later schrift. Folio, 24 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: 16de eeuw).

2) Augustus 1349. '**Privilegium Aurium**'. De Gouden Bul, waarin de verkiezingswijze van de keizer van het Roomse rijk was vastgelegd.

Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (Watermerkdatering: 16de eeuw).

- Idem het privilege van Philips de Goede van 3 januari 1447 (1448).

= Kopie manuscript. Kwarto, 20 pag. (15 blanco). (Watermerkdatering: 16de eeuw).

3) 4 september 1462, '**Confirmatie van de privilegiën van die van Zeelant van dat zij buyten de limiten van Zeelandt nyet betrocken gearresteert en zullen werden**'.

Confirmatie van Karel, Graaf van Charolais.

= Kopie manuscript in het Frans. Folio 4 pag. (1 blanco). (Watermerk: 16de eeuw).

* Geschreven door een klerk van de Rekenkamer.

4) 4 september 1462, '**Privilegie voor die van Zeelant in de Toll**'. Privilegie van Karel, graaf van Charolais, in naam van Philips, hertog van Bourgondië, aan Zeeland i.v.m. tolvrijheid.

= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Geschreven door een klerk van de Rekenkamer met opschrift van Pieter Coorne.

5) 4 september 1462, '**Privilegie op den vrijdom van thol**'. Privilegie van Karel, graaf van Charolais, in naam van Philips, Hertog van Bourgondië, aan Zeeland betreffende vrijheid van tol voor de Grevelingen.

= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Geschreven door een klerk Rekenkamer, opschrift Pieter Coorne.

6) 4 september 1462, '**Maintenue voor die een derde van hondert jaren in possessie van enige goederen in Zeelant zijn geweest**'. Privilegie van Karel, graaf van Charolais, 'tot de vrij acces totte registers in Hollant rakende de leenen ende andere zaken van Zeelant'.

= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Geschreven door een klerk Rekenkamer met opschrift van Pieter Coorne.

7) 4 september 1462, '**Privilegie voor die van Zeelant tegens repressalien ende arresten in haere provintie**'. Privilegie van Karel, graaf van Charolais, aan Zeeland 'tot de vrij acces totte registers in Hollant rakende de leenen ende andere zaken van Zeelant'.
= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

- Idem: Privilegie van Karel, Graaf van Charolais, '**tot de vrij acces totte registers in Hollant rakende de leenen ende andere zaken van Zeelant**'.
= Kopie manuscript in het Frans, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Geschreven door een klerk Rekenkamer, opschrift Pieter Coorne.

8) 8 februari 1467 (1468), '**Handvesten opt vernieuwen van de weth der stede Goes in Zeelandt**'. Toestemming van Karel, hertog van Bourgondië, voor vernieuwing van rechten.
- Idem 30 december 1577, 1577 (1578) en 7 oktober 1577.
= Kopie manuscripten. Folio, 24 pag. (6 blanco). (Watermerkdatering: circa 1645).

9) 14 maart 1467 (1477), '**Privilegie van Vrouwe Maria van de 14 marty 1467 voor die van Hollant, Zeelant ende Vrieslant**'. Het grote privilege van Mary, de hertogin van Bourgondië, voor Holland, Zeeland en Vriesland.
= Kopie manuscript. Folio, 52 pag.(1 blanco), bestaande uit een index, tekst en extract. (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Opschrift van Pieter Coorne.

10) 20 maart 1476 (1477), '**De stadtskeure van Middelburch**'. Ordonnanties van de stad Middelburg.
= Kopie manuscript. Folio, 54 pag.(11 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

11) 1 mei 1477, '**t vercrijgen van der stede van Vlissingen inerfdomme van Vrouwe Maria**'. Transfer van Vlissingen, Westkapelle en Domburg naar Wolffart van Borssele.
= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Opschrift van Pieter Coorne.

12) 3 maart 1492 (1493), '**Ordonnantie opt fait van de Admiraliteit**'. Vidimus van de stadsregering van Antwerpen betreffende een door Maximiliaan uitgevaardigde ordonnantie.
= Kopie manuscript in het Frans, Folio, 14 pag.(2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Opschrift van Pieter Coorne. Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.

13) 20 februari 1489 (1490), '**Extract uyt zeker privilege 20 february 1489 op stuc van dootslagh**'. Privilege door Maximiliaan uitgevaardigd betreffende jurisdictie in Zeeland Bewesterschelde.
= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: onbekend Zwitsers watermerk met Wapenschild en Toren).
* Geschreven door Pieter Coorne.

14) 30 juni 1502, '**Ratificatie ande magistraat Middelburch om kennisse te mogen nemen over alle delicten**'. Privilegie van Philips de Schone aan Middelburg.

= Kopie manuscript. Folio, 8 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: onbekend Zwitsers watermerk).

* Geschreven door Pieter Coorne.

14^b) 1 januari 1498 (1499), 8 december 1508 en 30 januari 1508 (1509) '**Keure van Soutelande**'.

= Kopie manuscript. Folio, 36 pag. (6 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

15) Juli 1508, '**Extract uytten registro van voirboden van Middelburch**'.

= Kopie manuscript. Folio, 2 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

16) 1510, '**Ordonnantie van den hove van Hollant gemaakt int jaer 1510**'.

= Kopie manuscript. Folio, 12 pag. (7 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

* Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.

17) 22 mei 1515, '**Acte makende mentie van diversche privilegiën zoo voor de Staten van Zeelant in 't generale als voor de ambachtsheeren in 't particulier**'.

= Kopie manuscript. Folio, 16 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

* Opschrift van Pieter Coorne.

18) 22 september 1515, '**Committimus op die van Zierikzee om van 's graven wegen recht te doen over alle criminele gevangenen in Zeeland Beoosterschelde**'. Vidimus van Karel V. Privilegie van Maximilia van 31 januari 1511 (1512).

= Kopie manuscript (lias). Folio, 8 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

* Opschrift van Pieter Coorne.

19) 29 augustus 1517, '**Extract uytter registro van privilegiën der stad Middelburch rakende zekere gevangenen Jan Jacobsz haren borger, die bij 's coninx provoost was gevangen genomen ende wiert gestelt ter judicature van die van Middelburch**'.

= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

* Geschreven door Pieter Coorne.

20) 23 september 1523, '**Extract uyt 't privilegie die van Middelburch gegont bij genadichste Keyser Kaerle, mentie maeckend dat d'innegsetenen der selver stadt ter eerster instantie in eerste nyet betreckbaer en sijn dan voor haer juge competente**'.

= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

21) 27 januari 1532 (1533), '**Octroy voor die van Zeelandt dat alle sententien of vonnissen 't zij provisioneel oft diffinityve inhoudende condemnatie pecunieel, zullen sijn executabel nyet bedragende boven X Vlaams**'.

= Manuscript. Folio, 9 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

* Geschreven door Pieter Coorne. Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.

22) **‘Descriptie van de gerichten ende manieren van procederen binnen de stadt van Antwerpen’.**

= Kopie manuscript. Folio, 16 pag. (4 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

23) Voor 1560, **‘Ordonnantie van de Rade van Brabant’.**

= Kopie manuscript. Folio, 48 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

24) **‘Copie van de statuyten van der meeringe binnen der stad Brussele dienende ter instructie van de erfsscheydingen’.**

= Kopie manuscript. Folio, 50 pag. (20 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

25) 14 mei 1530, **‘Ordonnantien ende Statuyten der stadt Antwerpen’.** Totaal 88 artikelen. En: **‘Hierna volchen die statuyten ende constuyme ende ordinantie van de weesmeesters camere tot Antwerpen’.**

= Kopie manuscript. Folio, 64 pag. (6 blanco). (Watermerkdatering: circa 1570).

* Opschrift van Pieter Coorne.

26) 10 maart 1542 (1543), **‘Copia articulorum pro bono pacis et concordia conceptorum et accordatorum’.** Overeenkomst tussen de bisschop van Luik en Karel V.

= Kopie manuscript in het Latijn. Folio, 32 pag. (2 blanco) (Watermerkdatering: 1550-1570).

27) 27 februari 1545 (1546), **‘Ordonnances, instructions et restrictions sur la conduit des chiefs et tresorier general et comis de demaine et finances’.**

= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 34 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Opschrift van Pieter Coorne. 'Registrata in 't register van oude ende nieuwe acten folio 176", een verwijzing naar archief Staten van Zeeland 1566, thans verloren gegaan.

28) Idem, 22 pag. (10 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

29) 12 oktober 1540 met aantekeningen van 27 februari 1545, Idem.

= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 28 pag. (4 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

30) 25 november 1537, **‘Ordonnantie van der exue gecredeert bij onsen genadighen heere’.**

- 4 juli 1545, **‘Ordonnantie voor degene die van nyeue sullen willen temmeren voortaan’.** Voorschriften betreffende huizenbouw.

- 27 januari 1532, **‘Dat men interlocutoiren nyet appeleren en mach ende vonnesse onder geen XI p. executie en scorsen’.** (zie nr. 21). En **‘Nopende 't packen, 't pekelen ende berechten van den brant deser Stede’.** Voorschriften betreffende de verwerking van haring.

= Kopie manuscript. Folio, 12 pag. (5 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Opschrift van Johan de Dorper Coorne.

- 31) 12 juli 1545, '**Ordonnantien van de Cupers der stede van Vlissinghe**'
(voorschriften voor de kuipers van Vlissingen).
= Kopie manuscript. Folio, 12 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
- 32) 23 december 1545, '**Committimus op de Leenmannen Beoosterschelt om recht te doen over alle criminele saken, boeten ende breucken ten verzoucke van de Rentmeester Beoosterschelt**'
= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
* Geschreven door Pieter Coorne.
- 33) 8 juni 1546, '**Ordonnantie opt Gouvernement van de dijkage van Walcheren etc. voor de tijt van 7 jaren**'. (Ordonnantie van Karel V).
= Kopie manuscript. Folio, 16 pag. (Watermerkdatering: circa 1600).
* Opschrift van Pieter Coorne.
- 34) 1552, '**Concept roerende 't Gouvernement van de dijkage van Walcheren**'.
= Kopie manuscript. Folio, 38 pag. (6 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
- 35) 18 november 1554, '**Costumen der stede van Brugge**'.
= Kopie manuscript. Folio, 30 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
- 36) 18 november 1554, '**Die maniere hoe men dat men naer die costume die stede van Brugghe pandynghen doet**'.
= Kopie manuscript. Folio, 12 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: circa 1570).
- 37) 9 januari 1555 (1556), '**Brieven van huldinghe geschiet bij den Staten van Zeelant naer de cessie gedaen bij den keyser onder aldergenadichsten heere op den Coninck Philips, zijnene zone**'. Inauguratie van Philips II.
= Kopie manuscript. Folio, 8 pag. (Watermerkdatering: circa 1600).
* Geschreven door Johan de Dorper Coorne.
- 38) 24 oktober 1555, '**Capitale leeninge**'. Betaling van 645 pond Vlaams door Gelijn Willems, Jasper Gelijns, Claes Willeborts en Jacob Jansz. wonende in Zeeland Bewesterschelde. Ondertekend door de keizerlijke notaris Melle Deijnoot.
= Kopie manuscript in Frans en Nederlands. Klein folio, 8 pag. (Watermerkdatering: circa 1570).
- 39) 1 januari 1557 (1558), '**Serment du Roy (Philips II) et des Estates de Zelande en l'an 1557**'.
= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 8 pag. (2 blanco) (Watermerkdatering: circa 1600).
- 40) 7 april 1559, '**Traicte de paix faict et concluse avecq le roy de France au lieu de Chateau en Cambresis**'.
= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 60 pag. (9 blanco) (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

- 41) 23 oktober 1559, '**Ordonnantie opt faict van de dijckage van Walcheren**'.
= Kopie manuscript. Folio, 28 pag. (Watermerkdatering: circa 1600).
* Opschrift van Pieter Coorne.
- 42) 1559, 1560 en 1561, '**Ordonnantie opt faict van de dijckage van Walcheren**'.
= Kopie manuscript. Folio, 48 pag. (6 blanco). (Watermerkdatering: circa 1600).
* Opschrift van Pieter Coorne. Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.
- 43) 10 mei 1565, '**Ordonnantie ende besteck daerop de staten 's lants Walcheren ende gecommiteerde van den breede geerfden desselfs eijlants willen besteden te verlenen en over te zetten die oostwateringen mitsgaders die 1200 gemeten blees**'. Voorwaarden voor inpoldering op Walcheren. Ondertekend door notaris Johannes...
= Kopie manuscript. Klein folio, 18 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: circa 1600).
* Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.
- 44) 16 december 1566, '**Opt recht van de zeedriften tussen den waterbaliliu van Zeelant ende Rentmeester in Vlaanderen**'.
= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: circa 1630).
* Klerk Rekenkamer, opschrift Johan de Dorper Coorne.
- 45) 26 februari 1568, '**Articulenen ende resolutien der Heilige Inquisitie van Spaigen omte invaderen ende occuperen de heerschappije van de Nederlanden**'. Resoluties van de inquisitie en de militaire campagne van Alva tegen de Nederlanden.
= Kopie manuscript. Folio, 8 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: circa 1600).
* Geschreven door Johan de Dorper Coorne.
- 52) 27 juli 1572, '**Een acte nopende eenige leenen van heerlijkheid vn Heusden te leene gesonden**'. Document van Hughe van Heusden, graaf van Heusden en kasteelheer van Gent betreffende zijn feodale aanspraken. Het origineel was gedateerd op 9 juni 1499.
= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
- 53) 11 februari 1571, '**Missive van Duc d'Alva an den Rade van Vlaanderen tot Gent**'. Brief van Alva aan de Raad van Vlaanderen betreffende dijken.
= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
- 55) 1572, '**Requeste van de gemeene geerfden van polders van Vremdijck ande Coninck ende ande 4 leden**'. Stuken betreffende de dijken en polders van Vremdijck, Willemskercke en Nuesen.
= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
- 56) 1572, Idem, rekwest aan de vier leden van Vlaanderen.
= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

57) 27 juli 1572, '**Noch een acte van hoochbailliu Lieven Sollenborch van 9 Juni 1499**'. Zie document nr. 52.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

58) 1572, '**Requeste ande vier leden van Vlaanderen van de gelanden van Vremdijck, Cauwenpolder etcetera, alsoock an den Coninck ende anden Rade van State**'. Zie documenten 55 en 56

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 8 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: rond 1570).

59) 24 oktober 1577, '**Articles d'Instruction pour le duc Matthyas d'Austriche**'.

= Contemporain kopie manuscript in het Frans. Folio, 12 pag. (2 blanco).

(Watermerkdatering: rond 1577).

61) 8 december 1577, '**Articles par l'archiducq Mattyas a sa reception jurées**'.

= Contemporain kopie manuscript in het Frans. Folio, 12 pag. (2 blanco).

(Watermerkdatering: rond 1580).

* Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.

62) 8 september 1578, '**Instructie ande Ordonnantie waerop de Generale Rentmeesters gecommiteert ten ontfangen van den Staten 'slants van Zeelandt over de vuer eijlanden ende quartieren met hunne dependentie zullen hebben te regulieren**'.

= Kopie manuscript. Folio, 8 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Klerk Rekenkamer.

63) 8 juni 1581, '**Ampliatie op de Instructie en Ordonnantie van de rentmeesters van de Staten van 8 september 1578**'. Supplement van document nr. 62.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 8 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

65) '**Costumen van Middelburch**'.

= Manuscript. Folio, 82 pag. (3 blanco) met index. (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

66) '**Ordonnantie van de weescamer van Middelburch in Zeelandt**'.

= Manuscript. Folio, 42 pag. (9 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Hetzelfde schrift als document nr. 65.

61) 29 oktober 1573, '**Een missive uijt Delft nopende verscheijdene conspiratien bij de Heer van Seroskercken**'.

= Kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Uniek document.

62) 29 juni 1576, '**La remonstrance du seigneur de Srooskercke**'.

= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 26 pag. (6 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Uniek document.

Deel II: Schrift op rug: '**Instructien, rechten, costuijmen & a ab anno 1580 tot 1633**', genummerd 2, 76, 10.

Index in manuscript: 'ij^e index of tafel van 't ij^e deel'. Folio, 12 pag. (5 blanco). (Watermerkdatering; rond 1640-1645).

* Geschreven door Johan de Dorper Coorne.

1) 24 juli 1580, '**Instructie van den Raden van Vlaenderen gedurende de pacificatie**'.
= Kopie manuscript. Folio, 90 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Hetzelfde schrift als documenten nrs. I-65 en I-66.

2) 17 februari 1594, '**Ampliatie van de Ordonnantie van mijn heeren van den Rade in Vlaenderen gemaect in 't jaar 1577**'.
= Manuscript. Folio, 16 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Hetzelfde schrift als documenten nrs. I-65 en I-66 en II-1.

- '**Instructie gemaect bij mijn heeren van den Rade in Vlaenderen opt faict van de decreten naer dewelcke de deurwaerders van den zelve Rade, decreterende eenige gronden van erven, 'tsij leenen ofte andere renten, actien, meublen ofte catteijlen, henlieden sullen moeten reguleren op de peijne daarbij gestatueert**'.
= Manuscript. Folio, 32 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Hetzelfde schrift als documenten nrs. I-65, I-66 en II-1.

3) 10 december 1616, '**Reglement op de instructie van den Rade van Vlaenderen**'.
= Manuscript. Folio, 32 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Hetzelfde schrift als documenten nrs. I-65, I-66, II-1 en II-2. Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.

4) '**Rechten en costumen en usantieen die men useert in 't hof van de leenen gehouden van den keijser, onse geduchte en souvereynen heere als van der burcht van Brugge**'.
= Kopie manuscript. Folio, 32 pag. (10 blanco). (Watermerkdatering: rond 1635).

5) 30 juli 1580, '**Copie de l'ordonnance et instruction de la chambre des comptes a Gand dresse par monsieur Jan de Calomme, vieux maitre des comptes a Lille**'.
= Kopie manuscript in het Frans. Folio, 48 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).
* Klerk Rekenkamer, opschrift Pieter Coorne.

7) Documenten van de Staten van Zeeland:
14 juni 1579, '**Acte van zijne excellentie beroerende het voeren van den Staeten van Zeelandt**'. (stukken betreffende het stemmen binnen de Staten van Zeeland).

- 22 juni 1579, '**Acte van zijn excellentie beroerende de intitulatio van rentebrieven**'. (gebruik van namen van de familie Nassau of Oranje bij officiële brieven van de Staten van Zeeland).

- 31 januari 1581, '**Acte op de voordering van resolutien van de Staten en elx van dien**'. (Beslissingen van de Staten van Zeeland op basis van meerderheid van stemmen).

- 3 maart 1515, '**Commissie voor schouth ende leenmannen van de Hoogen Banne van Zeelandt**'. (opvolging van Claes Lievensz van Cats door Janne Micault als baljuw van de Hoge Vierschaar van Zeeland).

- 3 september 1516, '**Een quitantie van 240 lb voor de resignatie van een officie**'. (Philips van Bougondië ontvangt 240 pond Vlaams van Johan Micault voor de aanstelling van schout). = Kopie manuscript. Folio, 16 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Klerk Rekenkamer, opschrift Pieter Coorne.

9) 30 november 1585, '**Artyckelbrief voor den oorlochsvolcke te watere**'.

(Artikelbrief van Prins Maurits voor het scheepsvolk)

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 24 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

- 30 juli 1586, Pieter de Rijcke als afgevaardigde voor de Staten van Zeeland

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

11) 21 mei 1586, '**Instructie voor de ghecommiteerde en commisen general van de convoyen, van 't ghene sij te doen sullen hebben in 't welbrenghen haers laste omme de officieren op de comptoires van de voorsz. Convoyen in de exercitie van haer ampt te stellen onder den eedt ende gesach van zijne Excellentie**'. Instructies betreffen de controle over de ontvang van de convooyen en licenten.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 8 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

12) 24 mei 1586, '**Requeste van den agent van Schotland nopende uytvoer van de zeepe van vere na Schotland**'. Verzoek van de schotse afgevaardigde voor de export van zeep van Veere naar Schotland.

= Contemporain kopie manuscript in het Frans. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Uniek.

13) 15 juni 1586, '**Resolutie van de Rade van State op de propsitien van den ambassadeur van Vranckrijc ende Portugal**'. Antwoord van de Raad van State op het voorstel van Henry van Navarra, koning van Portugal.

= Contemporain kopie manuscript in het Frans. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

- 14) 13 juli 1586, '**Commissie van den Grave van Leicester van de rade ter Admiraliteit, mr. Pieter de Rijcke, mr. Caspar van Vosbergen, Ferdinand Allaman, Eustace Adriaensz. Pelanem en Jan Pietersz.**'. Leden van de admiraliteit Zeeland.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
* Uniek.
- 15) 13 oktober 1586, '**Instructie voor de gecommiteerde Raeden van den Staten des Lants ende graeffelickheijts van Zeelandt**'. Instructies voor de delegatie van de Staten van Zeeland.
= Kopie manuscript. Folio, 16 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).
* Hetzelfde schrift als documenten nrs. I-65, I-66, II-1, II-2 en II-3.
- 16) 19 december 1586, '**Extract uytte resolution van de Staten Generael nopende de indicature voor die van Amsterdam in zaecken de admiraliteit raecken**'. Betreffende de convooien en licenten van de Amsterdamse admiraliteit.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
* Hetzelfde schrift als documenten nrs. I-65, I-66, II-1, II-2, II-3 en II-15.
- 17) 31 maart 1587, '**Eed van overste en colonellen die onder bevel staan van de stadhouder aan de Staten Generaal**'. De eed van lieutenants-kolonel en kolonels aan de stadhouder.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
* Hetzelfde schrift als documenten nrs. I-65, I-66, II-1, II-2, II-3, II-15 en II-16. Opschrift van Johan de Dorper Coorne.
- 20) 29 juli 1587, '**Stipulatiën van 't Hoff Proventiaal**'.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 6 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
- 21) 3 augustus 1587, '**Extract ende verdrach gemaect tusschen den heeren Staten van Hollandt ende gedeputeerden van den Staten van Zeelandt**'. Verdrag tussen de Staten van Holland en die van Zeeland.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 20 pag. (5 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
* Geschreven door Pieter Coorne. Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.
- 22) 3 augustus 1587, '**Verdrag aengaende 't hof proventiaal**'.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 22 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).
* Opschrift van Pieter Coorne.

23) 12 april 1588, '**Instructie voor den Raet van State**'. Instructies voor de leden van de Raad van State.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 16 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Geschreven door Pieter Coorne. Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.

24) 12 april 1588, '**Extract uijt de notulen van de Ed. Staten van Zeelant gehouden op haere Ed. dachvaert tegen de 13 maart 1588**'.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 16 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Klerk Staten van Zeeland.

25) 18 februari 1589, '**Ordonnantie, Instructie ende redres waernaer hun voortoen sullen hebben te reguleren de commisen dijen de bewaringhe ende administratie sal sijn bevolen van de vivres ende andere amunitien van oorloghe in de frontiere steden ende sterckten en voorraet gesonden ofte noch te seijden**'.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 12 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Opschrift van Johan de Dorper Coorne.

26) 1589, '**Instructie voor den hooge ende welgeboren Heer Mauritz, geboren Prince van Oraigenien**'

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 8 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Geschreven door Pieter Coorne.

27) 21 maart 1589, '**Beslissinge provisioneel van 't different tussen Middelburg en 't hof van Holland en de sake van Francois Bruneel**'. Met ondertekening.

= Contemporain manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Geschreven door Pieter Coorne. Uniek.

28) 10 juli 1589, '**Beslissinge van zeker different tussen Middelburg en Arnemuijden nopende de schippersgilden**'. Beslissing door Prins Maurits en Staten van Zeeland.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Opschrift Pieter Coorne. Uniek.

29) 21 juli 1589, '**Beslissinge van zeker different tussen Middelburg en Arnemuijden nopende de schippersgilden**'.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Opschrift Pieter Coorne. Uniek.

30) 13 augustus 1590, *Articulbrieff ofte Ordonnantie op de Discipline militaire*. = Gedrukt tot Delft by Aelbrecht Heyndricxz. Gheswooren Drucker vande Heeren Generale Staten ende Staten van Hollandt. Octavo, 16 pag. (2 blanco) Tiele 358.

* Opschrift Johan de Dorper Coorne. Ook gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.

31) 4 december 1592, '**Octroy tot bedijkinge van Bonaventura**', Concessie, van de Staten van Holland, voor de bedijking van de polder Bonaventura.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 6 pag. (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Geschreven door Johan de Dorper Coorne.

- Verzoek van grondbezitters van de polder Bonaventura aan de Staten van Holland voor vrijstelling van belasting

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 6 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

31^b) 1 november 1593, '**Ordonnantie bij de heeren Staten van Walcheren gemact opt bedienen van 't waterclercschap binnen den voorsz eijland**'. Getekend door Jan Cannoije.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 28 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

32) 2 april 1596, '**Den eedt dije een vassael schuldigh is te doene sijn leenheer**'.

Eedsaflegging, aangetroffen tussen de bezittingen van Willem Jansz. Olijphant.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Opschrift van Johan de Dorper Coorne.

33) 2 april 1596, '**Memorie van de groote ende bedeeeling van de bouwelicke landen in Flaendres**'.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Opschrift van Johan de Dorper Coorne.

34) 20 juni 1596, '**Instructie voor die van de Rekenkamer in Zeeland**'. Instructies voor de Rekenkamer in Middelburg.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 36 pag. (7 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Geschreven door Pieter Coorne.

35) 26 oktober 1596, '**Beeedinge van die van de camer met dispensatie en salutare interpretatie van de instructie van dezelve camer**'. Eed voor de auditeurs van de Rekenkamer.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 36 pag. (7 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Geschreven door Pieter Coorne.

36) 28 januari 1597, '**Verdrach op de ordre ende directie van de zaken ende besoignen van die van de Rekenkamer**'.

= Officieel document in manuscript, dat is ondertekend door acht leden van de Rekenkamer en Pieter Coorne. Folio, 8 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Opschrift van Johan de Dorper Coorne. Uniek.

37) 31 juli 1598, '**Privilegie van den Coninck van Vrancrijck voor de ingesetenen der Vereenigde Nederlanden van vrijdom van recht van aubaine in Vrancrijk**'.

= Contemporain kopie manuscript in het Frans. Folio, 8 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Geschreven door een klerk van de Rekenkamer. Opschrift van Johan de Dorper Coorne.

38) 13 augustus 1597, '**Instructie van de Staten Generael voor de collegie ter admiraliteit**'. Instructies voor de admiraliteit.

= Kopie manuscript. Folio, 60 pag. (13 blanco). (Watermerkdatering: 1645-1650).

* Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.

39) 14 oktober 1600, '**Copie van de missijve bij die van de Rekenkamer geschreven an de steden van Zeelant wesende leden van de Staten**'. Brief van de Rekenkamer voor de Zeeuwse steden.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 2 pag. (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

- '**Redenen ende consideratien op den voorslach oft proffijlich ende den lande dienstig zoude zijn de Rekenkamer te licentieren**'.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 20 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: laat 16de eeuw).

* Geschreven door klerk Rekenkamer. Uniek.

40) 11 september 1601, '**Gijzeling van Gelijn van Rijckegem door den deurwaarder van 't lant met consent van de burgemeestere**'.

= Origineel manuscript. Folio, 4 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

* Opschrift van Johan de Dorper Coorne. Uniek.

41) Februari 1602, '**Grieven opt stuck van justitie daarop de heeren Staten van Zeelandt reijsende na Den Hage gelast zijn van de Staten van Holladt redres te verzouken**'.

= Origineel manuscript. Folio, 32 pag. (6 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

* Uniek.

42) 16 juli 1603, '**Minute van den coopbrieff van de vercochte landen van de domeijnen**'. Autorisatie van de magistraat van Axel voor de verkoop van land.

= Contemporain kopie manuscript. Folio, 12 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: rond 1600).

* Geschreven door klerk van de Rekenkamer.

42^b) 10 december 1609, '**Cessatie van de quellingen tot beswaernisse der consciencien voor de ingesetenen der Vereenighde Nederlanden**'. Conceptvoorstel voor een overeenkomst tussen Isabella en Albrecht van Oostenrijk en de Staten-Generaal.

= Kopie manuscript. Folio, 14 pag. (Watermerkdatering: rond 1615).

* Geschreven door klerk van de Rekenkamer.

- 43) 1609, '**Instructions envoyez a monsieur de Guise**'.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 12 pag. (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Geschreven door Pieter Coorne.
- 44) 11 januari 1611, '**Deductie op de Gerechicheijt van de leenen des graeffelickheijts van Zeelandt zoo van de goede ofte onversterffelijke geseijt abusive Hollantse, als quade ofte verstervelijk Zeeusche leenen**'.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 30 pag. (7 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Opschrift Johan de Dorper Coorne.
- 45) 1615, '**Carmen in naturitatem Domini nostri Jesu Christi ad Dominum Secretarum Camerae Rationum ordinum Zelandiae tutorem meum Petrum Coorne**'.
Lofdicht in het Latijn op Pieter Coorne, geschreven door David Somer.
= Origineel manuscript. Folio, 4 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Uniek.
- 46) 19 december 1617, '**Ordonnantie van Erffscheidinge ende servituijten der stad Middelburg in Zeeland**'. Document was getekend door H. Vets.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 82 pag. (7 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Gepubliceerd in: C. Cau, *Groot Placaet-Boeck*.
- 47) 1618, '**Instructie voor de heer Arent Jacobsz van Lodesteijn op de saken der Oostindische Compagnie**'.
= Origineel manuscript. Folio, 12 pag. (5 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Uniek.
- 49) 7 juli 1619, '**Accoord mette Ingelsen**'. Verdrag tussen James I van Engeland en de VOC betreffende de navigatie in Oost-Indië. Er bestaat geen gedrukt exemplaar.
= Contemporain kopie manuscript in het Frans. Folio, 20 pag. (6 blanco).
(Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
- 50) 1623, '**Accoort metten Turck**'. Verdrag met de Turken in Tunis en de ambassadeur van de Republiek. De originele Nederlandse vertaling van het verdrag uit het Italiaans, geschreven en ondertekend door C. Pijnacker.
= Origineel manuscript. Folio, 8 pag. (3 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
- 51) 1623, '**Concept van een ordonn. voorde Comp^e binnen Vlissingen**'. Een verzoek van Vlissingse kooplieden met een begeleidende brief voor Prins Maurits voor de oprichting van een Vlissingse kaapvaartcompagnie. Een latere (1629) en minder uitvoerige variant bevindt zich in het Nationaal Archief, Staten-Generaal 5500 (Lias Admiraliteit).
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 16 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Uniek.

52) 1623, '**Vrijheden ende exemptien voor de patroonen, meesters off perticulieren die op de wilde couste van Brasil ofte de eijlanden daaraen ende ontrent liggende eenige colonien end vee sullen planten**'. Verzoek van Zeeuwse kooplieden voor de kolonisatie van de Wilde Kust. Dit verzoek werd in 1623 door alle kamers van de WIC afgewezen, maar in 1628 werd hetzelfde voorstel aanvaard. (zie G.J. van Grol, *De grondpolitiek in het West-Indisch domein der generaliteit* (Amsterdam 1980), 261-265.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 12 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Uniek.

53) 1623, '**Accort metten Turck**'. Verdrag tussen de Staten-Generaal en de Turken te Algiers, vertaald vanuit het Turks.
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 8 pag. (2 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Geschreven door klerk Rekenkamer.

54) 23 oktober 1629, '**Missiven an hare Ho. Mo. nopende de Westindische Compagnie**'. Overzicht van de handelsmogelijkheden in Amerika en een voorstel voor de Staten-Generaal om geen vrede met Spanje te sluiten
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 12 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

55) 16 november 1629, '**Redenen en consideration de Hooge Mogende Heeren Staten tegemoet gedragen bij de Bewinthebberen van de Geoctroijeerde Westindische Compagnie in de tegenwoordige deliberation over de tresves met den Coninck van Hispanien**'. Verslag van de bewindhebbers van de WIC tijdens de vredesonderhandelingen met Spanje. Dit stuk was vermoedelijk het concept voor het pamflet: *Consideratien ende Redenen der E. Heeren Bewind-hebberen vande Geocr. West-Indische Compagnie ...*, Haerlem Adr. Rooman, 1629 (32 blz.) (knuttel 3909, Tiele 2296)
= Contemporain kopie manuscript. Folio, 24 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

56) 13 augustus 1630, '**Proposion de monsieur l'ambassadeur de la Grande Bretagne sur le traicte d'Hispaigne aux Etats generaux**'.
= Contemporain kopie manuscript in het Frans. Folio, 2 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Uniek.

57) 15 april 1632, '**Advertissement van rechten wegen cap. David Digmans**'. Beroep in zake kapitein David Dingemans c.s. en Jacob Pietersz. In hun voormalige partnerschap in kaapvaart. Het document is getekend door J. Gruterus.
= Origineel manuscript. Folio in Nederlands en Latijn, 34 pag. (1 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).
* Geschreven door klerk Rekenkamer, opschrift Johan de Dorper Coorne. Uniek.

58) 1633, '**Zeker memorie nopende tot vrede met Spangien**'.

= Contemporain manuscript. Folio, 4 pag. (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

59) 1631, '**Zeker queriteur met advys van rechtsgeleerd op zeker questie tussen caepvaerders**'.

= Origineel manuscript. Folio, 10 pag. (7 blanco). (Watermerkdatering: vroeg 17de eeuw).

* Uniek.

